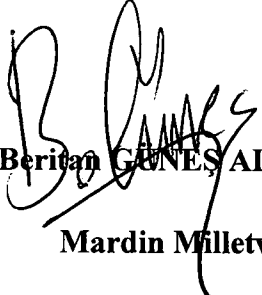

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat İŞİKHAN** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GENEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Türkiye’de uygulanmakta olan neoliberal ekonomi politikaları ve bunun neticesinde derinleşen ekonomik kriz, toplumun tüm kesimlerini etkilerken, en ağır sonuçlarını toplumun en kırılganlaştırılmış gruplarından birisi olan çocuklar üzerinde göstermektedir. Bugün çocuklar, yalnızca yoksulluğun ve yoksunluğun tarafı değil, aynı zamanda bu yoksulluğun en görünür sonuçlarından biri olan işçileştirilme gerçeğiyle de baş başa bırakılmış durumdadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün verilerine göre dünyada 160 milyondan fazla çocuk işçileştirilmiş durumdadır. Türkiye’de ise resmi veriler 850 binden fazla çocuğun çalıştırıldığını göstermektedir. Ancak bu sayılar, gerçek tabloyu açık bir şekilde bizlere sunmamaktadır, çünkü sendikaların ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının sahaya dayalı araştırmaları, bu rakamların çok daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre Türkiye’de işçileştirilmiş çocuk sayısı 2 milyonu aşmakta; eğitim hayatına devam eden çocukların okulların kapanmasıyla dönemsel olarak çalışmak durumunda bırakıldıkları için, yaz aylarında ise bu sayı 4 milyonu bulmaktadır. Yani Türkiye’de her 5 çocuktan biri, oğlan çocuklarının ise 3’ünden biri çalıştırılmaktadır. Bu veriler, çocukların işçileştirilmesinin artık istisnai değil, yapısal bir sorun haline geldiğini göstermektedir.

Çocukların işçileştirilmesinin kimi özgül nedenleri söz konusu olsa dahi bu durumu tetikleyen ortak sistemik nedenler bulunmaktadır. Türkiye’de çocuk işçiliğinin yaygınlaşmasının temel sebepleri arasında derinleşen yoksulluk, başta ebeveynler olmak üzere milyonları etkileyen astronomik oranlardaki işsizlik, savaş ve çatışmalar nedeniyle yaşanan zorunlu göç ile mültecilik yer almaktadır.

Çocukların işçileşmesi sadece ekonomik bir sonuç olmanın ötesinde politik tercihlerle şekillenen ve acil çözüm üretilmesi gereken sosyal bir sorundur. Çocuk emeği sömürüsüne göz yuman, üstelik bunu doğrudan veya dolaylı olarak teşvik eden mevcut emek rejimi nedeniyle çocuklar, tehlikeli ve sağlıksız koşullarda, kayıt dışı ve güvencesiz biçimlerde çalışmaktadır. Bu tablonun en acı yüzü ise iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocukların sayısındaki artıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından her yıl iş kazaları ve meslek hastalıklarına dair hazırlanan, ancak içerisinde kayıt dışı çalışmak durumunda bırakılanlara dair herhangi bir ifadenin yer almadığı, istatistiki rapora göre 2024 yılında 733 bin 646 “iş kazası” gerçekleşmiştir. Rapora göre işçileştirilen çocukların karşı karşıya kaldığı “iş kazası” oranları ise 2023’e göre yüzde 20 artış göstermiş ve 18 binden fazla çocuk iş kazası geçirmiş, 10 çocuk ise iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. Elbette ki bu sayıların kayıt dışı bir şekilde çalışmak zorunda bırakılan çocukları kapsamadığını ve hakikatin önüne perde çekme motivasyonu taşıdığını akılda tutmak gerekmektedir zira İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin (İSİG) 2024 yılı “iş cinayeti” verilerine göre sadece 2024 yılında en az 1897 kişi iş cinayetlerinde yaşamını yitirirken bunların, 22’si 14 yaş altı, 49’u ise 15-17 yaş arası olmak üzere, 71’ini çocuklar oluşturmaktadır. Yine İSİG’in verilerine göre son 12 yılda en az 770 çocuk çalıştırılırken hayatını kaybetmiştir.

20 Haziran 2025’te okulların kapanmasıyla beraber çalışmak durumunda bırakılan çocukların sayısında, yukarıda belirtildiği üzere, neredeyse yüzde yüzlük bir artış gerçekleşmiştir. Buna paralel olarak da iş cinayetlerinde can veren çocuk sayısında da artış gerçekleşmektedir. 20 Hazirandan bu yana yaşanan iş cinayetlerinde hayatını kaybeden çocukları, basına ve ilgili kurumların raporlarına yansıdığı üzere, şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 21 Haziran - Gaziantep’in İslahiye ilçesinde 15 yaşındaki tarım işçisi Suriyeli Davut Bozan’ın cansız bedeni, serinlemek için girdiği, Tahtaköprü Barajında bulundu.
- 30 Haziran - Isparta Endüstri Meslek Lisesi öğrencisi Turhan Karabulut, okulların kapanmasının ardından staj yaptığı Traktör Bayisinde tamir ettiği traktörün hidrolik koluna sıkışarak hayatını kaybetti.
- 7 Temmuz - Kütahya Tavşanlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi metal bölümü öğrencisi 17 yaşındaki Mehmet Dallı, staj yaptığı iş yerinde “mesleki eğitim” adı altında çalıştırıldığı ilaç fabrikası inşaatında çatıdan düşerek yaşamını yitirdi.

- 9 Temmuz - Hatay'ın Kırıkhan İlçesinde gübre yüklü bir tırın devrilmesiyle çıkan yangında 13 yaşındaki Resul Cengiz ve babası hayatını kaybetti.
- 10 Temmuz - 16 yaşındaki Enes Ötünç Temur, Kırıkkale Yahşıhan'da kullandığı forkliftin devrilmesiyle, aracın altında kalarak yaşamını yitirdi.
- 21 Temmuz - Mardin'den aileleriyle birlikte mevsimlik tarım işçisi olarak gittikleri Eskişehir Mihalgazi'de, 17 yaşındaki Mehmet Işık ile 17 yaşındaki Mehmet Yardımcı aşırı sıcakta çalışırken serinlemek için girdikleri Sakarya Nehri'nde can verdi.
- 24 Temmuz - 16 yaşındaki Dindar Diler, Tekirdağ'ın Muratlı ilçesinde çalıştığı oto yıkama dükkanında araç yıkarken elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetti.
- 28 Temmuz - 12 yaşındaki Ünal Erçetin, Bitlis'in Adilcevaz ilçesinde babası ile tarla sürerken traktörden düşerek can verdi.
- 30 Temmuz - 12 yaşındaki Eyüp Can Güner, Mersin'in Anamur ilçesinde çalıştığı dönercide, ustabaşıyla arasında çıkan "yavaş çalışma" tartışmasının ardından şüpheli bir şekilde yüksekten düşerek yaşamını yitirdi.
- 1 Ağustos - 17 yaşındaki Mehmet Aksoy, çalıştığı lokantada birlikte çalıştığı başka bir çocukla çıkan tartışma neticesinde bıçaklanarak can verdi.
- 7 Ağustos - 14 yaşındaki Süleyman Keskin, Konya Beyşehir Yeşilyurt Yeni Sanayi Sitesinde babasına ait silah atölyesinde CNC tezgahının başında eğildiği sırada makine aksamının başına çarpması sonucu hayatını kaybetti.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde 2025 yılı itibarıyla yaş grubuna, cinsiyete ve çalıştıkları sektöre göre işçileştirilen çocuk sayısı kaçtır? Bu çocukların kaçı kayıtlı, kaçı kayıt dışı çalıştırılmaktadır?
2. Yaz aylarında mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocuk sayısına ilişkin Bakanlığınızın elinde güncel veri var mıdır? Varsa bu veriler nelerdir?
3. 2025 yılı içinde "iş kazası" geçirdiği tespit edilen çocukların sayısı nedir? Bu kazaların yaş ve sektör dağılımı nasıldır?
4. 2025 içerisinde yaşamını yitiren çocuk işçilerin sayısı nedir? Bu çocukların yaşları, çalıştıkları alanlar ve ölüm nedenlerine göre dağılımı nedir?

5. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) tarafından raporlanan iş cinayeti verilerine göre çocuk ölümleri ile SGK kayıtları arasında neden ciddi farklar bulunmaktadır?
6. "Mesleki eğitim" veya "zorunlu staj" adı altında çalıştırılan çocukların iş güvenliği denetimleri nasıl ve ne sıklıkla yapılmaktadır? Bu çocukların yaşadığı iş kazaları ayrı bir başlık olarak kayıt altına alınmakta mıdır?
7. İş cinayetlerinde hayatını kaybeden çocukların ailelerine herhangi bir sosyal güvenlik desteği, tazminat ya da hukuki destek sağlanmakta mıdır? Bu tür desteklerin kapsamı ve sayısal verileri nelerdir?
8. Özellikle tarım, sanayi, hizmet gibi sektörlerde çocuk emeği sömürsünü önlemeye yönelik denetim sıklığı ve cezai yaptırımlar nelerdir? 2023, 2024 ve 2025 yıllarında bu kapsamda kaç işletme denetlenmiş, kaç hakkında işlem yapılmıştır?
9. Mülteci çocukların çalıştırılma oranı ve koşullarına ilişkin Bakanlığınızın elinde veri bulunmakta mıdır? Bu konuda herhangi bir özel politika geliştirilmiş midir?